Вісті N7/08 8 лютого ст. 8

А ЧИ БУЛО ЖИТТЯ ДО КУЗНЕЦОВСЬКА?

Кожна поважаюча себе людина, як правило, прив'язує себе до чогось такого, що має вічну цінність. І хоча дехто вважає цінністю лише доляри, нема нічого величнішого в долі людини як рідний край, його історія, що постійно твориться й накладає свій відбиток на цілі покоління. І людина відшуковує найдавніші відомості про свій рід, село чи місто й пишається ними. Мають свою давню історію і села Вараш (1442р. згадки) та Стара Рафалівка (1547 р. згадки), що нині тісно пов'язані з Кузнецовськом, „заснованим" у 1973 році.

Стосовно походження назви Вараш є кілька припущень. Деякі дослідники виводять її від давньої назви волхвів на Поліссі - «варажб» (В. Рожко), або від назви війська, що тут перебувало залогою - «варяг» (В. Нікітчук). А в силу фонетичних змін «варажб», або «варяг», перетворилось на «вараш».

Але перейменування Вараша в Кузнецовськ - це не тільки стирання з нашої пам'яті частки нашої ж історії, але й вкарбування у пам'ять нащадків давніх поліщуків «визвольної» діяльності радянського терориста-провокатора. Тож мусимо знати, що наш прадавній Вараш виник задовго до першої його згадки в літописі, свідченням чому є знайдені тут давні знаряддя праці. З'явилось поселення завдяки вигідному річковому сполученню, хоч і далеко в нетрях Полісся. Саме тут, на місці с. Вараш, в часи Київської Русі стояла військова залога, стверджує О.Цинкаловський.

Відомості про дрібні населені пункти, як Вараш чи Ст. Рафалівка, з тих часів незначні, уривчасті. Переважно містять коротку інформацію, і то завдяки прив'язці до певної (визначної) події в краї чи пов'язаної з видатними особами того часу. Так, відомо, що Вараш з 1442 року перебуває у власності князів Чорторийських (Чарторийських).

У 1547 р. власником Вараша, а також і містечка Рафалівка з навколишніми селами є Олександр Чорторийський (внук князя Василя). В 1601 році володіння Чорторийських на Поліссі продаються.

Наступна згадка про Вараш 1799 року, коли проводився опис дерев'яної Свято-Михайлівської церкви, збудованої 1776 року. Як бачимо, інформації про с. Вараш обмаль, донеслись до наших днів лише дрібні й уривчасті клаптики про його місце в Київській Русі та в складі польсько-литовської держави. Деякі моменти навіть свідомо затирались або перекручувались радянською владою, й тепер потребують з'ясування задля відновлення історичної справедливості! Особливо це стосується національно-визвольної боротьби в нашому краї в період другої світової війни, та й не тільки Вараша.

Нині вся ця історія древнього поселення призабута. А 15 березня 1977 р. указом Президії Верховної Ради УРСР взагалі було «поставлено хрест» на Вараші з його давнім минулим. І тепер ми, живучи в українському місті з комуно-більшовицькою назвою КУЗНЕЦОВСЬК, стали кузнецовцями. Цікаво, чи є десь у Росії місто Бандерівськ, де живуть бандерівці?

Олександр Мосійчук, голова КМО УНА-УНСО

ПРОВОКАЦІЇ ТЕРОРИСТА КУЗНЄЦОВА

Сорок третій рік увійшов в історію Волині, як рік глибокого драматизму, гірких випробувань та героїчних пожертв. Серед численних подій, що випали на долю волинських українців у той незабутній рік війни, чи не найболючішою для них Голгофою стали масові екзекуції національно-патріотичної інтелігенції та антифашистського українського підпілля, що були сплановані та зорганізовані, як не парадоксально, спільними зусиллями німецьких нацистів та московських більшовиків.

...Літом 1942 року серед численних антифашистських формувань, що діяли на Волині та Поліссі, появилось ще одне, якому з часом належало відіграти немаловажну роль у складному калейдоскопі міжнаціональних протиріч та кривавих конфліктів у цьому краї. Маємо на увазі загін особливого призначення, яким командував старий чекіст полковник Д. Медведєв. Про цей розвідувально-диверсійний підрозділ НКВС написано сотні публікацій в радянській, польській, німецькій, югославській, американській пресі. Паблісіти загону зробив терорист та розвідник, що відомий під прізвищем Миколи Кузнєцова (він же Микола Грачов, Пауль Зіберт, Вільгельм Пух, Рудольф Фальке).

Про те, яку боротьбу з фашистами вів цей загін протягом року, ми дізнаємось не лише із спогадів самого командира і його оточення, але з вересня 1943 року і аж по березень 1944 року його «бойова» діяльність відома з багатьох інших джерел. Хоч архів загону свого часу було поспішно вивезено до Москви і він досі засекречений, тим не менше у нашому розпорядженні нагромадилось достатньо документів та матеріалів, щоб можна було дати правильну, об'єктивну оцінку його діяльності як висококваліфікованого осередку дезінформації, політичних провокацій та терористичних актів не тільки проти українського національно-визвольного руху, а й проти широких верств українського загалу взагалі. Дозволимо собі стисло, опираючись на факти та документи, проаналізувати антиукраїнську провокаційно-терористичну діяльність цього загону за період з осені 1943 р. по весну 1944 року у Рівному та Львові. Мета цього загону, як тепер вже остаточно встановлено, полягала в тому, щоб викликати у місцевого населення незадоволення, обурення, а згодом і ненависть до воєнно-політичної діяльності ОУН-УПА. Досягти цієї мети планувалось шляхом серії політичних убивств високопоставлених військових та цивільних нацистських чиновників, приписуючи публічно ці дії бойовикам УПА, які були особливо небезпечні для

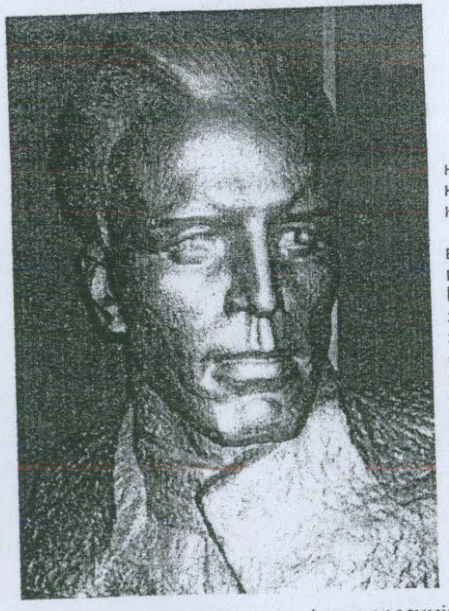

німці розстріляли понад дві тисячі заручників.

Історик В. Косик висловлював припущення, що на рахунку Кузнєцова атентатів значно більше. Йому, зокрема, приписується також замах на керівника пропаганди райхскомісаріату Йоахіма Пальцо в лютому 1944 р. В 1990 році ми дізнались, що з його «легкої руки» загинуло чимало жителів Чернівців у 1940 році. Гадаємо, що досить цитат та коментарів.

Навіть неупередженій людині стає зрозуміло, що сім терористичних актів, описаних вище, були розраховані не стільки на ускладнення воєнно-політичної ситуації на фронті, скільки на стимулювання репресій проти українського населення з боку гітлерівців. Система заручництва, яку фашисти запозичили ще до війни у своїх більшовицьких партнерів, діяла бездоганно впродовж усієї війни. Це страшна система, що діє в різні часи і у різних країнах, але діє ефективно і плідно, хоч є по своїй суті злочинною та аморальною. 89-річний Ф. Ф. Новак із Рівного, який пройшов усі кола пекла нацистів у нашому місті, так розповідає про методу відбору заручників серед жителів нашого міста: «На нашій вулиці хтось убив німака. Вони рішили за це роз-

Цивілізований світ, як правило, цурається тероризму, намагається відмежуватись від нього. Згадаємо хоча б замах на римського Папу, дике знищення ізраїльських спортсменів з олімпійської команди у Мюнхені, диверсію з південно-корейським літаком над Сахаліном, вибух у американському клубі в Берліні... В Радянському Союзі, незважаючи на голослівне заперечення тероризму як форми класової та політичної боротьби, він завжди був у пошані, справою честі, доблесті та героїзму. Згадаємо хоча б політичні вбивства С. Петлюри, Є. Коновальця, Я. Масарика, Л. Троцького, Л. Ребета, С. Бандери, а також досі невідомі на Україні політичні вбивства відомих на Заході емігрантських лідерів із т. зв. соціалістичних країн: словацького міністра Чернака, румунського емігранта Бельдсану, українців К. Чайковського, Н. Горбанюка. Їх було організовано та здійснено агентами КДБ. Як були відзначені безпосередні виконавці терористичних актів? Найвищими урядовими нагородами аж до присвоєння звання Героя Радянського Союзу, нагородження високими бойовими орденами, просуванням по службі, а головне - створенням і підтриманням ореолу слави, всенародної шани та любові до людей, для кого тероризм став професією.

Десятиліттями візитною карткою Рівного був пароль - місто партизанської слави. Цю фразу інтерпретували більш детально і доступно так, що «...в грізні роки війни тут творив свої героїчні подвиги простий російський хлопець М. І. Кузнєцов...».

Його іменем було названо одну з найкрасивіших вулиць, дбайливо доглянутий сквер, у нього в місті донедавна був свій будинок-музей, тут діяли десятки піонерських дружин, комсомольських клубів ім. Кузнєцова, книжки про нього та його соратників стали окрасою кожної бібліотеки, книгарні, він був визнаний Почесним Громадянином міста, без його портрета чи погруддя не виходила ні одна брошура, буклет, довідник чи альбом про місто, його пам'ятник прикрашав площу перед міською мерією. Якось після лекції група студентів звернулась до мене